

Ó má strážná duše, šeptejme svůj slib...

„Už se opět našla? Co? Věčnost. Jsou to moře, zašla se sluncem.“ Za širými a nedozírnými moři francouzského básníka se možná skrývá část inspirace českého poetisty. Snad za nimi leží Nezvalův kraj kolem delty Mississippi, kam měla odplout rytířova věčně dětská a naivně d'ábelská *Manon*. Podle Nezvalovy básnické hry interpretovalo divadelní studio **Aldente** v dramaturgické úpravě **Elišky Poláčkové** a režii **Jitky Vrbkové** příběh malého rytíře a velké dívky.

Slepému žebráku házej čokoládové mince. Slečna u vchodu mi řekla, že minci nemám jíst. Vzpomněl jsem si na laciný vtíp jistého kritika nejmenovaného deníku, jenž ve své recenzi vycházel z názvu souboru – „al dente“ (it. „k nakousnutí“) – a poutavost inscenace spojoval s jeho gurmánským názvem. A tak jsem nechal zakousnout žebrákovi (**Ivo Klvaň**), který rozehrál struny kytary melodií pseudotrampské odrhovačky o zaslíbené zemi u břehů Mississippi (a nedávno se objevil v roli Tybalta v *Romeovi a Julii* Divadla v karanténě). **Václav Dvořák**, který se objevil mimo jiné v *Inkunábuli* **Martina Macháčka**, vtiskl Des Grieuxovi podobu naivního čestného mladíka, nešťastného klaunského skauta, který by rád věřil svým ideálům. Dvořákovy balancování na židli, senzační neúmysl v úmyslu, hranice chtěného a náhodného, ordo et chaos. Byl precizní ve výrazu a dodržování rytmu.

Tomáši Královi sice role vážného a kárajícího černoprdelníka Tiberge nepřilehla, avšak mnohem těsnější soulad mezi Královým herectvím a postavou vznikl v jeho ztvárnění Duvala. Starý proutnický čuňák po replice „Chtěl bych líbat vaši...“ pokleká přímo před Manonin klín a dokončuje „... ručičku...“. Ve stejném duchu se nese jeho „Škoda!“, které pronáší s trhaným gestem ruky, která se prudce odtrhla od Manonina stehna. Ze zvoleného inscenačního kódu poněkud vybočuje pantomimický prvek, užitý Duvašem k zpřítomnění zrcadla („Pohled'te, zde je zrcadlo...“, přičemž rozpažuje ruce, jako by nesl skutečné zrcadlo), vzhledem k tomu, že všechny rekvizity jsou na jevišti fyzicky přítomny, ať už v metaforické či metonymické formě. **Markéta Kalužíková** je malá, křehká Manon. Manon bezprostřední, Manon bezcitná, Manon soucitná... Okouzlující byla ve scéně s Pierrem (**Tomáš Král**) a svými košíčky. „Jsou tam mé... a mé... a mé...“

Košičky byly zpřítomněny nafouknutými dětskými balóny, nakaširovanými vrstvami papíru. Tím byla podtržena hříčka, hříčka slovní, fyzická, prostorová, dětská hra na vděčné téma: „Manon je motýl...“ Součástí této hříčky byl také hopík, skákavý kus gumy, jímž je Des Grieux fascinován a za jeho hopsání vykřikuje „Ach umřít, umřít pro krásu!“ Balón zastal významnou úlohu v prvních momentech seznámení Des Grieuxe a Manon. „Manon, co to bylo?“ ptal se Des Grieux, když mezi svými ústy svírali míč, a ona: „Polibek, hubička, dal jste mi pusinku, můj milý.“ Když seděl na židli, vážný rytíř neznavených ctností s každou výčitkou nechával z balónů prchat vzduch a vyprázdněné je házel na podlahu.

Zpěv na mikrofon a „svatý prostor“, oddělení slova a příslušné akce. Subtilní zpěv Markéty Kalužíkové projasňuje jednu z Manoniných charakterových rovin. Po replice „Dávno nejsem malá...“ přidřepne k míči jako děcko. Skrze mikrofon a reproduktory je zpřítomněna Des Grieuxova posedlost Manon, kdy jeho repliky míněné Tiberгови mu našeptává ona. Dialog mezi Manon a Des Grieuxem probíhá přes mikrofon, který si vyměňují.

V mnohých scénách je rekvizita míče nadbytečná, kladem inscenace však bylo dramatické využití všech rekvizit a sebranost hereckých reakcí. Citelná byla určitá nejistota ve zvoleném inscenačním kódu, stejně jako nedostatečně nacvičená choreografie. Text byl však zbaven zbytečných replik a naopak byly rozvinuty jeho další roviny (např. komická) a mnoho nápadů, snoubících se s citlivě upraveným poetickým dramatem a jasným scénografickým uchopením, udrželo tvar v libé celistvosti. Volba písně o vzdáleném veletoku byla ve formě odlehčení milostného tématu, zároveň vhodně upomínala na fatalitu Des Grieuxova osudu. „Jsem láskou rozladěn jak struny starých citer. Oh, kéž mi praskne kýl! Kéž sletím do moře!“

Tomáš Kubart, RozRazil Online, 30. 5. 2010

Studio Aldente - Manon Lescaut: podle hry Vítězslava Nezvala. Studio Aldente, prostory Buranteatru na Joštově 6 v Brně. Režie Jitka Vrbková, úprava a dramaturgie Eliška Poláčková, kostýmy Zuzana Mazáčová, choreografie Tomáš Juříčka a Jitka Vrbková. Manon: Markéta Kalužíková, Des Grieux: Václav Dvořák, Tiberge a Duval: Tomáš Král, Slepý žebrák: Ivo Klvaň. 20. 5. 2010